



LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Nuorten kokemuksia ryhmätoiminnasta ja sen merkityksestä yhteisöllisyyden kokemukseen koulussa

Ahlqvist, Riina
Perttunen, Petra



LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Laurea-ammattikorkeakoulu

Nuorten kokemuksia ryhmätoiminnasta ja sen merkityksestä yhteisöllisyyden kokemukseen koulussa

Ahlqvist, Riina
Perttunen, Petra
Sosiaalialan koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Marraskuu, 2016

Ahlqvist, Riina
Perttunen, Petra

Nuorten kokemuksia ryhmätoiminnasta ja sen merkityksestä yhteisöllisyyden kokemukseen koulussa

Vuosi 2016

Sivumäärä 38

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata yläkoululaisten nuorten kokemuksia ryhmätoiminnasta ja sen merkityksestä yhteisöllisyyden kokemukseen koulussa sekä saada ideoita kuinka ryhmätoimintaa voisi kehittää. Tärkeimpänä teoreettisena taustana oli yhteisöllisyys ja ryhmätoiminta koulussa. Tunne yhteisöllisyydestä syntyy ryhmänjäsenten välisestä vuorovaikutuksesta ja ryhmässä tapahtuvan toiminnan kautta. Ryhmätoiminnan avulla ihminen saa mahdollisuuden tuntea kuuluvansa laajempaan yhteisöön. Tässä opinnäytetyössä laajemmalla yhteisöllä tarkoitettiin koulua. Lisäksi käytiin yleisesti läpi oppilashuoltolakia ja sen vaikutusta koulukuraattorin työhön. Uudessa oppilas - ja opiskelijahuoltolaissa painotetaan ennaltaehkäisevää ja yhteisöllisyyttä lisäävää työtä kouluissa.

Kyseessä oli laadullinen tutkielma, jonka aineisto kerättiin haastattelemalla kahdeksaa nuorta helsinkiläisessä yläkoulussa. Nuoret olivat kuluneen lukuvuoden aikana osallistuneet koulun järjestämään ryhmätoimintaan. Haastattelut toteutettiin teemahaastatteluina. Kerätty aineisto litteroitiin ja aineisto analysoitiin aineistolähtöistä sisällönanalyysiä käyttäen.

Opinnäytetyön tulokset osoittavat, että ryhmässä tapahtuva toiminta ja ohjaajien antama tuki koettiin merkittävänä. Ryhmätoimintaan osallistumisen myötä nuoret kokivat kouluun tulemisen helpottuneen, keskittymisen parantuneen ja näiden kautta nuoret olivat pystyneet nostamaan kouluarvosanojaan. Lisäksi he olivat oppineet uusia taitoja, kuten muiden ryhmänjäsenten kuuntelemista. Nuoret tutustuivat paremmin ohjaajiinsa ryhmien kautta ja siten vaikeista asioista keskusteleminen heidän kanssaan koettiin helpompänä. Nuoret kokivat edellä mainittujen asioiden vaikuttaneen tunteeseen kouluyhteisöön kuulumisessa. Nuoret toivat myös esiin kehittämissuhteiksi erilaisten koulunkäyntiin kannustavien ja tukea antavien ryhmien ylläpitämisen myös jatkossa sekä niiden lisäämisen eri luokka-asteille. Nuorilta saatujen vastausten pohjalta yhteistyökoulumme sai uutta näkökulmaa ryhmätoiminnastaan.

Opinnäytetyömme antaa muille kouluille ja alalla työskenteleville sysäyksen pohtia, mikä merkitys ryhmätoiminnalla on nuorille ja yhteisöllisyyden kokemukseen koulussa. Lisäksi tätä opinnäytetyötä voi hyödyntää suunniteltaessa ryhmätoimintaa ja kouluviihtyvyyttä parantaessa.

Asiasanat: yhteisöllisyys, ryhmätoiminta, nuoret

Ahlqvist, Riina
Perttunen, Petra

Adolescents' experiences of group activity and the meaning significance of sense of community in school

Year	2016	Pages	38
------	------	-------	----

The purpose of this thesis was to describe adolescents' experiences of group activity and the significance of sense of community in school. Another purpose was to obtain suggestions on how to develop group activity in school. The main theoretical background to this thesis was the sense of community and group activity in school. The feeling of sense of community forms through the interaction between group members and group activity. By the help of group activity a person can get a chance to feel belonging to a larger community. In this thesis the term larger community refers to school. In addition the law of student welfare services and its connection to a school social worker's profession was also reviewed. The law emphasizes preventive work and measures increasing the sense of community in school.

This thesis was a qualitative study and the data was collected by interviewing eight adolescents from an upper comprehensive school in Helsinki. These adolescents had participated in some kind of group activity in their school during the school year. The interviews were carried out using theme interview method. The collected data was transcribed and analyzed by using inductive content analysis.

The main findings that emerged were the significance of group activity and the support from the counsellors. Through group activity the adolescents experienced that coming to school was easier and had helped in succeeding in school. Group activity had influenced the sense of belonging to school and had taught new skills such as listening to other people. In addition the importance of the activity and the support from the school's adults was experienced to be important. Through group activity the adolescents learned to know their counsellors and therefore talking about difficult issues was experienced to be easier. The adolescents suggested that it would be necessary to continue to have groups that support and encourage them in school. They also suggested that group activities should be offered on every grade in upper comprehensive school. The school co-operating in this thesis project got new perspective about group activity from the answers that adolescents gave.

This thesis can encourage other schools and employees in this sector to think about what kind of meaning group activity has to adolescents and the experience of sense of community in school. In addition this thesis can be used while planning different group activities and also to enhance the sense of community in school.

Keywords: community, group activity, adolescent

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Oppilashuolto peruskoulussa	7
3	Koulun yhteisöllisyys	8
4	Ryhmätoiminta koulussa	10
5	Opinnäytetyön toteutus.....	11
5.1	Opinnäytetyön tarkoitus ja tutkimuskysymykset	11
5.2	Yhteistyötaho ja kohderyhmä	12
5.3	Tutkimusmenetelmä	13
5.4	Aineiston hankinta.....	15
5.5	Aineiston analyysi	17
6	Opinnäytetyön tulokset	18
6.1	Koulun aikuisten merkitys nuorelle	18
6.2	Ryhmätoiminnan vaikutus nuoren koulunkäyntiin, taitoihin ja tavoitteisiin ...	19
6.3	Toimivan ryhmän tunnuspiirteet nuoren näkökulmasta	21
6.4	Ryhmän ja koulun ilmapiiri sekä yhteisöllisyyden kokeminen	23
6.5	Nuoren kehittämis ehdotukset ryhmätoiminnalle	25
7	Opinnäytetyön luotettavuus	26
8	Pohdinta.....	27
	Lähteet.....	31
	Liitteet	33

1 Johdanto

Viime vuosina julkisuudessa on käyty keskustelua ja pohdittu syitä suomalaislasten heikkoon kouluviihtyvyyteen. Myös YK:n lapsen oikeuksien komitea on ottanut asiaan kantaa, ja suosittelut Suomea selvittämään heikon kouluviihtyvyyden syitä. Lisäksi uuden oppilas- ja opiskelijahuoltolain tarkoituksena on lisätä koulun yhteisöllisyyttä. On todettu, että koulun ollessa yhteisöllinen, se tukee oppilaiden viihtyvyyttä ja parantaa oppimistuloksia.

Uusi oppilashuoltolaki tuli voimaan 1.8.2014. Lain tarkoituksena on entistä enemmän paneutua ennalta ehkäisevään ja yhteisölliseen työhön koulussa. Koulussa tapahtuvan oppilashuollon tavoitteena on ennen kaikkea tukea oppilaan kokonaisvaltaista hyvinvointia ja edistää yhteisöllistä toimintaa koulussa. (von Schantz & Rinta-aho, 2014.) Uuden lain astuttua voimaan, myös sosionomeilla (AMK) on mahdollista toimia koulukuraattorin työtehtävissä (OHL 1287/2013, 7 §).

Luettuamme Ilona Turkan opinnäytetyön ”Koulukuraattorin yhteisöllinen työ uuden oppilashuoltolain jälkeen” kiinnostuksemme aihetta kohtaan heräsi. Halusimme tuoda esiin nimenomaan nuorten näkökulmia yhteisöllisyydestä. Toinen meistä suoritti harjoittelunsa helsinkiläisessä yläkoulussa, jossa yhteisöllinen toiminta näkyy oppilaiden monipuolisena ryhmätoimintana. Kyseinen koulu oli myös myöntynyt toimimaan yhteistyökouluna opinnäytetyössämme.

Meitä alkoi kiinnostamaan koulussa tapahtuva ryhmätoiminta ja halusimmekin tietää, mikä vaikutus toiminnalla on nuorten näkökulmasta. Opinnäytetyömme aiheeksi muodostui lopulta kokemukset ryhmätoiminnasta ja sen merkitys yhteisöllisyyden kokemukseen koulussa. Tarkoituksena oli myös saada yläkoululaisilta nuorilta ideoita siitä, kuinka koulun ryhmätoimintaa tulisi kehittää. Toteutimme aineiston keruun teemahaastattelun keinoin. Aineisto analysoitiin aineistolähtöistä sisällönanalyysia käyttäen. Tarkastelemme opinnäytetyöllemme keskeisiä käsitteitä, jotka ovat yhteisöllisyys ja ryhmätoiminta koulussa, sekä oppilas- ja opiskelijahuoltolaki.

Opinnäytetyössämme haluamme tuoda nuorten äänet kuuluviin ja heidän kokemuksensa ryhmätoiminnan asiantuntijoina esiin. Tavoitteena on herättää koulussa työskentelevien keskuudessa keskustelua siitä, mikä merkitys ryhmätoiminnalla on nuorille ja miten yhteisöllisyys koetaan koulussa sekä onko näillä asioilla yhteyttä toisiinsa. Koulujen oppilashuoltoryhmille jää pohdittavaksi, kuinka omassa koulussa toteutetaan uutta yhteisöllisempää oppilas- ja opiskelijahuoltolakia ja voiko ryhmätoimintaa hyödyntää yhteisöllisen koulun kehittämisessä.

2 Oppilashuolto peruskoulussa

Oppilashuollolla tarkoitetaan koulussa tapahtuvaa toimintaa, joka edistää ja ylläpitää oppilaan oppimista, psyykkistä ja fyysistä terveyttä sekä sosiaalista hyvinvointia. Toiminnasta vastaa koko kouluyhteisössä toimiva henkilökunta ja sitä toteutetaan yhdessä oppilaiden sekä huoltajien kanssa. Myös muut lasten ja nuorten hyvinvointia rakentamassa olevat viranomaiset ja toimijat osallistuvat yhteisöllisten toimintatapojen kehittämiseen. Oppilashuollon toimissa yhdessä oppilaiden ja huoltajien kanssa varmistetaan nuorten kuulluksi tuleminen ja osallisuus, ja näin vahvistetaan heidän hyvinvointiaan. Oppilashuolto perustuu luottamuksellisuuteen, kunnioittavaan suhtautumiseen ja osallisuuden tukemiseen niin oppilasta kuin hänen huoltajiaankin kohtaan. (Opetushallitus 2015, 77.)

Oppilashuolto on tärkeä osa perusopetuksen toimintakulttuuria. Perusopetukseen sisältyy sekä opetusta että kasvatusta. Tällä tarkoitetaan oppilaiden oppimisen, kehityksen ja hyvinvoinnin tukemista yhdessä kotien kanssa. Eri toimintamalleilla tuetaan oppilaan myönteistä identiteettiä ihmisenä, oppijana ja oman yhteisönsä jäsenenä. Eri osa-alueiden tavoitteet ja sisällöt nivoutuvat yhteen ja luovat yhdessä opetuksen ja yleisen toimintakulttuurin perustan. Pyrkimyksenä on huolehtia perusopetuksen oppimäärän saattamisesta loppuun ja kannustaa oppilasta jatko-opintoihin. Oppilasta tuetaan hänen tehdessään omia ratkaisujaan perustuen realistiseen pohdintaan ja tietoon. (mts. 9, 18, 123, 280.)

Oppilashuollon toiminnalla luodaan edellytyksiä yhteenkuuluvuudelle, huolenpidolle ja avoimelle vuorovaikutukselle. Oppilaiden osallisuutta lisäämällä pyritään ongelmien ennaltaehkäisyyn, niiden varhaiseen tunnistamiseen ja tarvittavan tuen järjestämiseen niin ryhmä- kuin yksilötasollakin. (mts. 125.) Koulun henkilökunnasta muodostuu oppilashuoltoryhmä, johon voi kuulua opettajat, opinto-ohjaaja, kouluterveydenhoitaja, koulukuraattori, lääkäri, psykologi, rehtori, apulaisrehtori ja erityisopettajat (Honkanen & Suomala 2009, 76). Jokainen koulu itse määrittelee oppilashuoltoryhmäänsä kuuluvat jäsenet. Oppilashuoltoryhmän keskeinen tehtävä on suunnitella, kehittää, toteuttaa ja arvioida oppilashuollon toimintaa. (Opetushallitus 2015, 78.)

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa opiskeluhuollon tarkoituksena on tukea yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia painottaen ennaltaehkäisevää työtä. (OHL 1287/2013, 6 §; Mahkonen 2015, 67). Laki ei kuitenkaan määritä mitä ennaltaehkäisevä työ käytännössä on ja kuinka paljon sitä tulee toteuttaa. Pyrkimyksenä on, että ennaltaehkäisevää työtä lisäämällä korjaavaa työtä voidaan vähentää tulevaisuudessa. Vastuu oppilasyhteisön hyvinvoinnista on ensisijaisesti oppilaitoksen henkilökunnalla. (Mahkonen 2015, 69.)

Ennen uutta opiskeluhoitoa kuraattorin asema oli määritelty lähinnä lastensuojelulaissa. Tämän lain mukaan kunnan tuli järjestää psykologi- ja kuraattoripalveluita takaamaan oppilaille riittävää tuen saantia ja ohjausta koulunkäyntiin ja kehitykseen liittyvien sosiaalisten ja psyykkisten vaikeuksien ehkäisemiseksi ja poistamiseksi. Heidän tuli myös edistää koulun ja kodin välistä yhteistyötä. Lain moniselitteisyyden vuoksi moni oppilas jää kuitenkin ilman kuraattoripalveluita. Uuden lain päätarkoituksena onkin tarjota subjektiivinen oikeus sekä kuraattori- että psykologipalveluihin. Valitettavasti tämä ei ole kuitenkaan täysin toteutunut. Vuonna 2012 oikeuskansleri on puuttunut palveluvajeisiin ja eriarvoisuuteen koulujen välillä. (Mahkonen 2015, 83 - 84.)

Myös terveellisen ja turvallisen oppimisympäristön luominen, mielenterveyden edistäminen, syrjäytymisen ehkäiseminen ja oppilasyhteisön hyvinvoinnin tukeminen ovat keskeisiä teemoja opiskeluhoitoa laissa. Kuraattoripalveluilla kyseisessä laissa tarkoitetaan kuraattorin tarjoamaa tukea ja ohjausta, jonka pyrkimyksenä on edistää yksilön ja yhteisön hyvinvointia sekä tukea sosiaalista ja psyykkistä hyvinvointia (OHL 1287/2013, 6 §, 7 §). Koulun sosiaalityöntekijä eli tässä tapauksessa koulukuraattori voi olla mukana tukioppilastoiminnassa, opetusryhmien ryhmäytymisessä ja sosiaalisia taitoja kehittävässä ryhmässä. Ryhmät, jotka harjoittavat vuorovaikutusta, sosiaalisia ja elämisen taitoja sekä yhteisöllisyyttä ovatkin usein kuraattorin ohjaamia. Nämä ryhmät eivät hyödytä ainoastaan yksittäistä nuorta vaan vahvistavat koko yhteisön hyvinvointia. (Wallin 2011, 106 - 107.)

3 Koulun yhteisöllisyys

Hirvonen ym. (2005, 96) luonnehtivat yhteisöä ryhmäksi ihmisiä, joiden välillä on vuorovaikutusta ja he tuntevat yhteenkuuluvuutta. Tunne yhteisöllisyydestä muodostuu ryhmän jäsenten välisen vuorovaikutuksen ja ryhmässä tapahtuvan toiminnan avulla. Ihmisellä on luontainen tarve olla muiden ihmisten kanssa vuorovaikutuksessa. Ryhmä mahdollistaa sosiaalisen kanssakäymisen ja tarjoaa tunteen kuulumisesta johonkin laajempaan kokonaisuuteen. (Sorsa 2014, 23.)

Koulussa laajemman kokonaisuuden luo kouluyhteisö, jonka erilaiset pienryhmät, luokat ja opetusryhmät muodostavat (Salovaara & Honkonen 2011, 41). Kouluja on alettu pitää yhteisöinä 1990-luvun puolivälistä lähtien (Hirvonen ym. 2005, 95). Yhteisöllisyydestä puhuttaessa tarkoitetaan oppilaan tunnetta siitä, että koulussa viihdytään ja toimintaan on mahdollista vaikuttaa. Yhteisöllisyys sisältää koulussa viihtymisen lisäksi sen, että sinne on kiva ja turvallista tulla. Merkityksellistä on, että oppilaat sekä opettajat ja muu koulun henkilökunta kokevat kuuluvansa koulussa muodostuneeseen yhteisöön. Kun oppilaat kokevat koulunsa yhteisöl-

lisenä, he pitävät itseään yhtenä ”meistä” ja yhtenä ryhmän jäsenenä. Yhteisöllisen ryhmän syntymisen kannalta olennaista on ryhmäläisten käsitys siitä, että ryhmän hyvinvointi ja turvallisuus on kaikkien ryhmän jäsenten vastuulla. Yhteisöllisyys ei synny hetkessä ja sen ylläpitämiseen vaaditaan kaikkien yhteisön jäsenten yhteistä osallistumista. Yhteisöllisyys on nähtävillä niin ulkopuolisille kuin yhteisöön kuuluvillekin. (Salovaara & Honkonen 2011, 41 - 42.)

Nuoret viettävät suuren osan ajastaan koulussa. Tämän vuoksi koulu yhteisöön kiinnittyminen on tärkeää nuoren kehityksen kannalta. Nuoruus on vaihe, jossa siirrytään lapsuudesta aikuisuuteen. Tässä elämänvaiheessa ihminen kokee paljon muutoksia. Muutokset kohdistuvat fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaalisiin osa-alueisiin ihmisen elämässä. Nuoruudessa tapahtuu fyysistä kasvua, oman ajattelun kehittymistä ja sosiaaliset vertaissuhteet korostuvat. Nuori on yhä enemmän itse vastuussa omasta kehityksestään ja elämästään. Nuori vaikuttaa tulevaisuuteensa tekemällä valintoja koskien ystävä- ja lähipiiriä, harrastuksia ja koulua. (Nurmi ym. 2014, 142.)

Nuoren identiteetin muodostumiseen tarvitaan vuorovaikutussuhteita ja yhteisöjä. Toiminnallinen ja elämyksellinen kasvatus tukee tässä kehitystehtävässä. Muiden ihmisten antama palaute ja heihin oman itsensä vertailu vaikuttaa minäkuvan rakentumiseen. Sosiaalipedagogisesta näkökulmasta koulu yhteisöön kuulumisen on merkityksellistä ihmisen kokonaiskehitykselle. (Hirvonen ym. 2005, 96.) Kohtaamiset yhteisössä mahdollistavat osittain nuoren itenäistymisen perhepiiristä (Kopakkala 2011, 30). Koulu antaa nuorelle myös mahdollisuuden kiinnittyä vertaisryhmiin. Nämä ryhmät ovat merkityksellisiä nuoren kasvun, kehityksen, hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta. Näihin vertaisryhmiin kuulumisen on kaikille nuorille tärkeää ja nuoret määrittelevätkin syrjäytymisen yhteisön ulkopuolelle joutumiseksi. (Salovaara & Honkonen 2011, 52 - 53.)

Koulu, joka pyrkii kehittämään oppilaittensa sosiaalisia suhteita ja luomaan tunnetta yhteisöllisyydestä, pystyy vaikuttamaan nuorten oppimiseen, hyvinvointiin, ystävyysuhteisiin, kykyyn vaikuttaa koulun asioihin sekä ehkäisemään masennusta. Koulu yhteisössä oleva luottamuksellinen ja välittävä vuorovaikutus tukee oppilaiden opiskelua sekä voi torjua syrjäytymistä. Onnistuneella vuorovaikutuksella on lisäksi vaikutuksia koulumyönteisyydelle ja sitä kautta koulumenestykseen. (Kiilakoski 2012, 35 - 36, 49.) Jotta kokemus yhteisöllisyydestä syntyy koulussa, tarvitaan samanhenkisiä ihmisiä, joiden kanssa voidaan solmia ystävyysuhteita, ja joilta saadaan tarvittaessa tukea ja turvaa. Arvot, normit ja päämäärät tulee olla samansuuntaisia. Toisaalta yhteisön täytyy hyväksyä erilaisuus ja pystyä keskusteluihin. Yksilö haluaa kokea itsensä tarpeelliseksi ja tulla hyväksytyksi ryhmässään. (Salovaara & Honkonen 2011, 42; Kurki, Nivala & Sipilä-Lähdekorpi 2006, 157.)

Ryhmä voi kehittää yhteisöllisyyttä monin eri vuorovaikutuksen keinoin pyrkiessään tavoitteisiinsa (Raina & Haapaniemi 2007, 34). Koulu pystyy toimivana yhteisönä edistämään oppilaan elämänhallintaa ja -taitoja (Wallin 2011, 28). Yhteisöllinen koulu motivoi oppimaan ja oppilaat haluavat toimia yhdessä muiden kanssa. Koulussa yhteisöllisyyttä lisäävänä tekijänä voidaan pitää muun muassa pienryhmä-, oppilaskunta- ja tukioppilastoiminta. Yhteenkuuluvuuden tunne lujittaa oppilaan edellytyksiä oppimiseen. (Salovaara & Honkonen 2011, 43.) Pienryhmän kautta nuori voi kokea kuuluvansa laajempaan yhteisöön eli kouluun (Sorsa 2014, 28).

4 Ryhmätoiminta koulussa

Ryhmätoimintaa aloittaessa tulee kiinnittää huomiota ryhmäyttämiseen. Siihen tarvitaan yhteiset tavoitteet, ryhmän jäsenten välistä vuorovaikutusta ja käsitys siitä, keitä ryhmään kuuluu. Tunnuspiirteinä voidaan pitää ryhmän kokoa, tarkoitusta, sääntöjä, työnjakoa sekä vuorovaikutusta. (Kopakkala 2011, 36.) Nuoren löydettyä oma paikkansa yksilönä ja ryhmänjäsenenä koulussa oleminen helpottuu. Oman paikan löydyttyä, nuori tietää, mihin on tervetullut ja missä joukossa hänen on helppo ja turvallista olla. Nuorilta kysyttäessä, he mainitsevat usein sosiaaliset suhteet, kun puhutaan koulun mukavista asioista. Suhteet sekä ikätovereihin että opettajiin on tärkeä osa koulukokemusta. (Kiilakoski 2012, 15.) Sosiaalinen kanssakäymisen onkin ihmiselle luontainen tarve (Sorsa 2014, 23).

Koulussa tapahtuvan ryhmätoiminnan avulla voidaan tukea yhteisöllisyyttä ja antaa oppilaille tukea ja voimaa arkeen. Nuoret, joilla on vaarana syrjäytyä, hyötyvät erityisesti mukavasta tekemisestä, joka edesauttaa yhteiskuntaan integroitumisessa. Monet oppilaat ja oppilasryhmät hyötyvät pienemmissä ryhmissä toimimisesta. Pienryhmissä voi olla oppilaita eri luokilta, ja ryhmään kuulumisen perustuu vapaaehtoisuuteen. (Hirvonen ym. 2005, 28.)

Ryhmän toimimisen kannalta hyvä yhteishenki helpottaa ryhmän jäsenten toimimista yhdessä. Tosin joissakin tapauksissa ryhmän toiminta voi kuitenkin suuntautua toisin kuin ryhmän yhteisen päämäärän kannalta olisi hyväksi (Innanen 2011, 26). Toiminnan kannalta on oleellista saada muodostettua positiivinen toimintakulttuuri ryhmässä. Sääntöjen ja toimintatapojen sopiminen yhdessä ryhmän kanssa lisää luottamusta ja vuorovaikutusta. (Innanen 2011, 8.)

Turvallinen ryhmä tarvitsee toimivaa kommunikaatioita ja mahdollisuutta toimia vapaasti omat mielipiteet ilmaisten. Turvallisen ilmapiirin luominen vaatii kunnioittavaa kohtaamista sekä työskentelyilmapiirin, ihmisten välisen vuorovaikutuksen ja suhteiden huomioimista. (Kiilakoski 2012, 34.) Ryhmän yhteistä tavoitetta kohti pyrkiminen toimii lähtökohtana koko ryh-

män toiminnalle. Oleellista on saada ryhmän jäsenet ymmärtämään ryhmän merkitys yksilön elämään. (Innanen 2011, 8.)

Ryhmän yhteisten tavoitteiden lisäksi jokaiselle ryhmän jäsenelle tulisi muodostaa myös omat henkilökohtaiset tavoitteet. Erityisesti henkilökohtaisten tavoitteiden laatiminen voi olla haastavaa ja se vaatii ohjaajalta kahdenkeskistä keskustelua nuoren kanssa. Tavoitteita laadittaessa on pohdittava niiden oikea määrä ja konkreettisuus. Ryhmätavoitteiden laatiminen on usein helpompaa, koska ne laaditaan yleisellä tasolla. (Muhonen ym. 2009, 30 - 32.)

Hyvä yhteishenki on merkityksellinen ryhmän toimivuuden kannalta. Luomiseen tarvitaan yhteisiä kokemuksia, perinteitä ja tapahtumia sekä yhdessä tekemistä. Esimerkiksi pienryhmä-, tukioppilas- ja oppilaskuntatoiminta ovat hyviä esimerkkejä yhteisöllisyyttä lisäävästä toiminnasta. (Salovaara & Honkavaara 2011, 43.) Oppilaskunnan tehtävinä voidaan ajatella olevan koulun hyvinvoinnista ja viihtymisestä huolehtiminen sekä koulun me-hengen lisääminen ja oppilaiden aseman parantaminen. Se osallistuu siten omalta osaltaan yhteisöllisen koulun muodostamiseen. (Kiilakoski 2012, 32; Lairio 2009, 183.) Oppilaskuntatoiminta koetaan merkityksellisenä, koska siihen osallistumisen kautta nuoret voivat vaikuttaa heille tärkeisiin asioihin. Nuorten osallistuminen päätöksentekoon on mahdollista terveessä ja turvallisessa koulussa. (Lairio 2009, 181.) Tukioppilastoiminta osaltaan voi tukea nuorten vastuuntuntoa ja eläytymistä toisten tunteisiin. Toiminta perustuu luottamukseen oppilaita kohtaan ja se kannustaa myös muita koulun nuoria kiinnittämään huomiota koulun yhteisöllisyyteen ja ongelmakohtien puuttumiseen. (Lahtinen-Leinonen 2009, 169.)

5 Opinnäytetyön toteutus

Tässä kappaleessa kuvaamme opinnäytetyömme eri vaiheita. Ensin esittelemme opinnäytetyön tarkoituksen ja tutkimuskysymyksemme. Kuvaamme myös yhteistyötahon ja kohderyhmän valikoitumista. Lisäksi tarkastelemme tutkimusmenetelmää lähdekirjallisuutta hyödyntäen ja lopuksi kuvaamme valitsemiamme aineistonkeruu- ja analyysimenetelmiä.

5.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyömme tarkoituksena on kuvata yläkoululaisten nuorten haastatteluissa esiin tulevia kokemuksia ryhmätoiminnasta ja sen merkityksestä yhteisöllisyyden kokemukseen koulus-

sa. Keräsimme yläkoululaisilta nuorilta ajatuksia siitä, kuinka koulun ryhmätoimintaa voisi kehittää.

Opinnäytetyömme tutkimuskysymykset ovat:

- 1) Millaisia kokemuksia nuorilla on ryhmätoiminnasta ja sen merkityksestä yhteisöllisyyden kokemukseen koulussa?
- 2) Miten nuoret kehittäisivät ryhmätoimintaa koulussa?

5.2 Yhteistyötaho ja kohderyhmä

Kiinnostustamme toteuttaa opinnäytetyö yläkoulussa lisäsi vuonna 2013 uudistunut oppilas- ja opiskelijahuoltolaki. Lakimuutoksen myötä sosionomi (AMK) on pätevä työskentelemään koulukuraattorin työtehtävissä. Toinen meistä teki työharjoittelun koulukuraattorin tehtävien parissa helsinkiläisessä yläkoulussa syksyllä 2015. Näin meille avautui mahdollisuus toteuttaa opinnäytetyömme yhteistyössä kyseisen koulun kanssa. Lakimuutoksen sekä suoritettua harjoittelun innoittamina halusimme tehdä opinnäytetyömme koulukuraattorin toimeen liittyen. Uudessa oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa painotetaan yhteisöllisen opiskeluhoillon merkitystä (OHL 1287/2013, 4 §). Yhteistyökoulun koulukuraattori sekä muu koulun henkilökunta työskentelee sitoutuneesti yhteisöllisen koulun eteen. Koulussa järjestetään erilaisia ryhmätoimintoja, jotka innostivat tarkastelemaan ryhmätoiminnan merkitystä nuorten itsensä kokemana.

Alkuvuodesta 2016 teimme alustavan suunnitelman opinnäytetyömme sisällöstä ja toteutustavasta. Yhdessä opinnäytetyötämme ohjaavien opettajien kanssa tarkensimme aiheitamme, josta muodostui otsikko: ”Nuorten kokemuksia ryhmätoiminnasta ja sen merkityksestä yhteisöllisyyden kokemukseen koulussa.” Haimme tutkimusluvan yhteistyökoulun rehtorilta. Käytimme pohjana Helsingin kaupungin ja Laurea-ammattikorkeakoulun tutkimuslupahakemuksia ja teimme niiden pohjalta oman hakemuksen, koska yhteistyökoululla ei ollut käytössään valmista tutkimuslupahakemusta. Pidimme koulukuraattorin, apulaisrehtorin ja rehtorin kanssa palaverin, jossa kävimme läpi opinnäytetyömme suunnitelmaa ja aikataulua. Yhteistyökoulu hyväksyi suunnitelmamme ja kävimme läpi vaihtoehtoja mahdollisista haastateltavista. Koulukuraattori ja apulaisrehtori ehdottivat sopivat haastateltavat. Esittelimme myös huoltajille tarkoitettua lupalapun ja kävimme läpi mahdollisia haastattelukysymyksiä. Tapaamisen jälkeen lähetimme muokatun lupalapun (liite 1) ja haastattelukysymykset (liite 2) koulun kuraattorille, joka oli luvannut toimittaa kirjeet ennalta sovituille nuorille.

Teimme haastattelut maaliskuun alussa 2016. Haastatteluihin osallistuneet kahdeksan nuorta olivat kahdeksannelta ja yhdeksänneltä luokka-asteelta. He olivat lukuvuonna 2015 - 2016 osallistuneet koulussaan järjestettävään ryhmätoimintaan. Haastateltavista viisi oli poikaa ja kolme tyttöä, joista osa oli kantasuomalaisia ja osa oli maahanmuuttajataustaisia. Jokainen haastattelemamme nuori oli jäsenenä ja asiantuntijana jossakin koulussa toimivassa ryhmässä: kaksi osallistui koulunsa oppilaskuntatoimintaan, kaksi tukioppilastoimintaan ja neljä kahteen erilaiseen ”tsemppiryhmään”. Oppilaskunnan nuoret saavat mahdollisuuden vaikuttaa koulun toimintaan ja tuoda koulun henkilökunnan tietoon oppilaiden omia kehittämissideoita. Lisäksi oppilaskunta järjestää erilaisia tapahtumia koulun arjessa. Tukioppilaat toimivat uusien nuorten tukena koulun alkaessa ja järjestävät monenlaista toimintaa kouluvuoden aikana. ”Tsemppiryhmiin” kuuluvat nuoret saavat ryhmässä tukea koulunkäyntiinsä ja asetettujen tavoitteiden kautta he pyrkivät vaikuttamaan omaan koulumenestykseensä ja tulevaisuuteensa.

Apulaisrehtori ja kuraattori valitsivat nuoret sen perusteella, keiden he olettivat pystyvän vastaamaan haastattelutilanteissa ja olevan suostuvaisia haastatteluihin. He pyrkivät siihen, että haastateltavat olisivat mahdollisimman heterogeeninen joukko, joka näkyikin haastattelutilanteissa. Haastatteluihin osallistuminen oli nuorille vapaaehtoista. Osa nuorista oli hyvin vilkkaita haastateltavia ja toiset hiljaisempia. Teimme haastattelut keväällä, jolloin nuoret olivat osallistuneet ryhmän toimintaan jo noin puolen vuoden ajan. Näin ollen he olivat oman ryhmänsä asiantuntijoita.

Opinnäytetyössämme käytämme haastateltavista nimitystä nuoret. Emme käytä termiä ”oppilas”, koska opinnäytetyömme ei tarkastellut nuorten kokemuksia oppimisesta, vaan nimenomaan ryhmätoiminnan merkityksestä ja nuorelle itselle tärkeistä ryhmäkokemuksista. Emme erotelleet nuoria sukupuolen mukaan, koska sillä ei mielestämme ole merkitystä tulosten kannalta.

5.3 Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyömme on laadullinen eli kvalitatiivinen tutkielma, jonka toteutimme teemahaastatteluina. Kvalitatiiviselle tutkimukselle on ominaista kuvata todellista elämää ja tutkittavasta aiheesta pyritään saamaan mahdollisimman kokonaisvaltainen kuva. Tavallisesti tieto kerätään ihmistä apuna käyttäen tilastollisten menetelmien sijaan. Tarvittaessa voidaan apuna käyttää lomakkeita ja testejä. Tärkeimpänä pyrkimyksenä on löytää ja paljastaa uusia asioita tutkittavasta ilmiöstä. Tutkija ei itse määritä, mikä on tärkeää, vaan aineistoa tarkastellaan yksityiskohtaisesti ja monitahoisesti. Näin ollen teoria ja hypoteesit eivät ohjaa tutkimusta. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2013, 161.)

Tavallisimpia aineiston keruumenetelmiä ovat esimerkiksi teemahaastattelut, osallistuva haavainnointi ja ryhmähaastattelut (mts. 2013, 164). Haastattelut mahdollistavat joustavuuden, tarkentavien kysymysten käytön, väärinkäsitysten minimoimisen, ja tutkija voi käydä keskustelua haastateltavan kanssa. Tutkija voi tarvittaessa muuttaa kysymysten järjestystä nähdesään sen tarpeelliseksi. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 73.)

Tutkittava kohdejoukko valitaan tarkoin harkiten satunnaisotannan sijaan. Tarkkoja tutkimussuunnitelmia ei tehdä, sillä tavanomaista on, että suunnitelma vaatii muutoksia ja joustavuutta. Aineistosta nousevat tapaukset ovat ainutlaatuisia ja niiden tulkinta tulee tehdä sen mukaan. (Hirsjärvi ym. 2013, 164.) Kvalitatiivisessa tutkimuksessa ei pyritä löytämään tilastollisia yleistyksiä, vaan pyrkimyksenä on saada tarkempaa kuvausta henkilöltä, joka tuntee tutkittavan ilmiön tai tapahtuman hyvin. Myös ilmiön laajempi ymmärrys ja teoreettisesti mielekkään tulkinnan saaminen voivat olla keskeisiä pyrkimyksiä. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 85.)

Kvalitatiiviselle tutkimukselle on tyypillistä, että otantajoukko on pieni. Tarkoituksena ei ole löytää tilastollisia säännönmukaisuuksia, joten otannan koko ei ole tästä riippuvainen. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa on vahva perusajatus, että yksittäisessä ihmisessä toistuu yleinen, eli tutkittaessa yksittäistä riittävästi, alkaa esiin nousta ilmiölle merkittäviä asioita. (Hirsjärvi ym. 2013, 181 - 182; Tuomi & Sarajärvi 2009, 85.)

Saturaatiolla tarkoitetaan sitä, että aineistosta alkaa toistua samanlaiset teemat (Hirsjärvi ym. 2013, 182). Saturaation varmistamiseksi olisi aineiston keruun yhteydessä pitänyt tarkastella mahdollisia vastausten samankaltaisuuksia. Olisimme tehneet haastatteluja enemmän, jos haastattelut olisivat eronneet merkittävästi toisistaan, eikä yhteneväisyyksiä olisi tullut esiin. Samankaltaisuuksia kuitenkin esiintyi, osittain tosin haastattelukysymystemme vuoksi.

Haastattelijan tärkein tehtävä on tuoda ilmi haastateltavan ajatuksia, käsityksiä, tunteita ja kokemuksia tutkittavasta aiheesta. Haastattelun tarkoituksena on kerätä tietoa ja haastatellulla on aina jokin päämäärä toisin kuin vapaalla keskustelulla. (Hirsjärvi & Hurme 2006, 41 - 42.) Haastattelun pyrkimyksenä on saada mahdollisimman kattavasti tietoa tutkittavasta ilmiöstä. Tämän vuoksi onkin tarkoituksenmukaista antaa haastattelukysymykset haastateltaville ennen haastattelujen toteuttamista. On myös eettisesti oikein, että haastateltavat tietävät, mitä tutkitaan. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 73.) Opinnäytetyössämme haastateltavat nuoret olivat alaikäisiä, joten pyysimme heidän huoltajiltaan kirjallisen suostumuksen nuoren haastatteluun. Liitteenä lähetimme haastattelukysymykset, jotta huoltajat ja nuoret pystyivät perehtymään haastatteluteemoihin ja -kysymyksiin halutessaan yhdessä etukäteen.

Teemahaastattelulle eli puolistrukturoidulle haastattelulle on ominaista, että jotkut asiat, kuten teemat, ovat ennalta sovittuja. Tarkkojen kysymysten sijaan haastattelut etenevät teemojen avulla. Teemojen alle laaditut kysymykset kuitenkin tarkentavat ja ohjaavat tarvittaessa haastattelun kulkua. Vastausten avulla tutkittavat saavat omat tunteensa ja kokemuksensa kuuluviin. (Hirsjärvi & Hurme 2006, 47 - 48; Tuomi & Sarajärvi 2013, 75.) Opinnäytetyömme tarkoituksena on kuvata nuorten omia kokemuksia ryhmätoiminnan merkityksestä yhteisöllisyyden kokemukseen koulussa. Näin ollen haastattelu sopii hyvin aineistonkeruun menetelmäksemme. Toteutimme haastattelut yksilöhaastatteluina keskusteltuamme asiasta koulukuraattorin kanssa. Yksilöhaastatteluissa nuorilla oli mahdollisuus ja uskallus tuoda omat henkilökohtaiset ajatuksensa esille ilman muiden nuorten vaikutuksiin heidän ajatuksiinsa. Kuraattori uskoi, että nuoret suhtautuivat haastattelutilanteeseen asiallisemmin ja keskittyneemmin ilman muiden nuorten läsnäoloa.

Nuorille on tärkeää tuntee, että haastateltavan mielipiteellä on merkitystä ja nuori saa toimia haastattelijan apulaisena. (Hirsjärvi & Hurme 2006, 132.) Haastateltavan tulee voida luottaa, että hänen antamat tiedot pysyvät luottamuksellisina (Hirsjärvi & Hurme 2006, 43). Kerroimmekin haastateltaville, että haastattelut nauhoitetaan nauhurilla, mutta aineisto tulee vain opinnäytetyöme käyttöön. Korostimme, että kaikki nauhoitettu ja litteroitu aineisto tuhoaan huolellisesti opinnäytetyön valmistuttua.

5.4 Aineiston hankinta

Aloitimme aineiston keräämisen ohjaavien opettajien hyväksytyä opinnäytetyösuunnitelmamme, ja yhteistyökoulun allekirjoitettua tutkimusluvan. Suoritimme haastattelut maaliskuun ensimmäisellä ja toisella viikolla keväällä 2016. Ajankohta oli pian hiihtolomaviikon jälkeen. Pidimme ensimmäisen haastattelupäivän keskiviikkona maanantain sijaan, jotta haastateltavilla nuorilla oli pari päivää aikaa orientoitua jälleen arkeen loman jälkeen.

Haastattelutilanteissa kaikilla nuorilla ei ollut lupalappua allekirjoitettuna mukanaan. Painotimme heille, että jos vanhemmat eivät ole suostuvaisia haastatteluun, tuhoamme nauhan emmekä käytä sitä aineistonamme. Kaikki nämä nuoret saivat kuitenkin vanhemmiltaan luvan osallistua haastatteluun, ja saimme allekirjoitetut lupalaput jo samalla viikolla. Yhden haastateltavan kohdalla vanhemmat olivat kieltäneet osallistumisen opinnäytetyöhön. Hänen tilalleen saimme samasta ryhmästä toisen nuoren haastateltavaksi. Kahtena haastattelupäivänä haastattelimme kahta nuorta, yhtenä päivänä yhden ja viimeisenä päivänä kolme nuorta. Pidimme kahta haastattelua päivässä sopivimpina määränä. Nuoret itse olivat hyvin myötämielisiä ja suostuvaisia haastatteluihin.

Yksi nuorista joutui siis koulukuraattorin toimesta valmistautumatta haastatteluun. Haastateltava oli itse halukas osallistumaan haastatteluun, ja lupa vanhemmilta varmennettiin jälkikäteen. Annoimme hänelle aluksi hieman aikaa tutustua haastattelukysymyksiin ennen varsinaisen haastattelun aloittamista. Olimme muille nuorille lupalappujen liitteenä lähettäneet alustavat tutkimuskysymykset. Emme kuitenkaan voi olla varmoja, olivatko nuoret perehtyneet kysymyksiin etukäteen ja näin ollen valmistautuneet tarpeeksi vastaamaan kysymyksiin. Teemahaastattelu tosin antaa joustavuutta kysymysten asetteluun, ja haastateltava ja haastattelija voivat käydä keskustelua ja epäselviä asioita voidaan tarkentaa tarvittaessa (Tuomi & Sarajärvi 2009, 73). Haastattelutilanteissa jouduimme muutamaa otteeseen tarkentamaan ja määrittelemään tarkemmin kysymyksiä. Aineistoa analysoidessa havaitsimme, että käytimme muutamaa otteeseen suljettuja kysymyksiä. Lisäkysymyksillä kuitenkin tarkensimme ja varmistimme, että olimme ymmärtäneet haastateltavan ajatuksen oikein.

Haastattelut pidimme koulukuraattorin huoneessa. Osa haastateltavista ei ollut käynyt tilassa aikaisemmin, osa oli käynyt useampaan kertaan. Tilana kuraattorin huone ei ollut täysin rauhallinen. Aikataulullisista syistä kuraattori joutui yhden haastattelun aikana käymään tilassa kahteen kertaan ja toisessa haastattelussa hän kävi tilassa kerran. Tällöin pidimme pienen keskeytyksen keskustelussa ja jatkoimme haastattelua luotettavuuden säilymiseksi tilan ollessa vain meidän käytössämme. Tämä saattoi keskeyttää haastateltavan ajatuksen ja häiritä näin haastatteluun keskittymistä.

Nuoria haastateltaessa on otettava huomioon, että nuoren motivointi haastatteluun ja vastaamiseen saattaa olla haastavaa. Koska haastattelut suoritetaan koulupäivän aikana, voivat haastattelut toimia nuorille keinona päästä pois oppitunnilta. Nuorille haastateltaville on tärkeää välittää viesti siitä, että haastateltavan mielipiteellä on merkitystä ja nuori saa toimia haastattelijan apuna. (Hirsjärvi & Hurme 2006, 132.) Pidämme etuna sitä, että osa nuorista tunsivat toisen haastattelijoista. Ennen haastatteluiden aloittamista pohdimme haastateltavien motiiveja haastatteluihin osallistumisesta. Koimme nuorten osallistuneen haastatteluihin mielellään, jotta he saavat edustaa oman ryhmänsä asiantuntijuutta. Haastattelutilanteissa välittyi tunne, että nuoret todella pitivät omien kokemustensa ja näkemystensä kertomisesta. Haastattelut olivat kestoaltaan kahdestakymmenestä minuutista kolmeenkymmeneenviiteen minuuttiin.

Muokkasimme haastattelutilannetta tai omaa käyttäytymistämme sen mukaan, minkälainen haastateltava nuori oli. Hiljaisen nuoren kanssa pyrimme olemaan pehmeitä ja pitämään tunnelman rauhallisena. Vilkkaan ja voimakastahtoisin haastateltavan kanssa pyrimme asettumaan hänen kokemusmaailmaansa. Osa haastatteluista jäi kestoaltaan toivottua lyhemmäksi. Koimme kuitenkin saaneemme riittävästi aineistoa, sillä litteroituja sivuja oli runsaasti, yhteensä 64 sivua.

Haastatteluiden jälkeen litteroimme tarkasti nauhoitetun aineiston. Rivivälinä käytimme 1,5 ja kirjasinkoko oli 12. Litteroimme aineiston sanatarkkaa litterointia käyttäen, joten kirjaimme ylös myös äännähdykset kuten esimerkiksi yskähdykset. Opinnäytetyömme litterointitapa mahdollisti meille litteroidun materiaalin käytön sitaatteina (Kananen 2010, 59).

5.5 Aineiston analyysi

Laadullisessa tutkimuksessa on tavanomaista käyttää menetelmänä sisällönanalyysia. Haastatteluissa saamamme aineisto antoi meille tietoa opinnäytetyötämme koskevasta ilmiöstä, joka onkin sisällönanalyysin tarkoitus. Analyysin tarkoituksena on myös ymmärtää ilmiö kokonaisvaltaisesti. Sisällönanalyysin avulla kerätty aineisto tiivistetään yksinkertaisempaan muotoon kadottamatta olennaista tietoa tutkittavasta ilmiöstä. Tämän avulla aineistosta voidaan tehdä luotettavia johtopäätöksiä. Aineisto pilkotaan osiin, joiden pohjalta luodaan käsitteitä. Käsitteiden avulla muodostetaan uusia kokonaisuuksia aineistosta. Tämä perustuu pitkälle tulkitaan ja loogiseen päättelyyn. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 91, 108.)

Opinnäytetyömme aineiston analysoimme aineistolähtöisen sisällönanalyysin periaatteita noudattaen, kuten Tuomi ja Sarajärvi (2009) ohjeistavat. Heidän mukaan aineistolähtöisessä sisällönanalyysissa on kolme vaihetta. Ensimmäinen aineisto pelkistetään helposti ymmärrettävään muotoon eli redusoidaan. Redusoinnilla tarkoitetaan olennaisten alkuperäisilmausten pelkistämistä helpommin ymmärrettävään lauserakenteeseen. (mts. 109 - 110.) Suoritimme aineiston redusoinnin käyttämällä Excel-taulukko-ohjelmaa. Syötimme alkuperäisilmaukset omiin sarakkeisiinsa ja pelkistimme ilmaukset ymmärrettävämpään muotoon.

Redusoinnin jälkeen aineisto ryhmitellään eli klusteroidaan. Tällä työvaiheella tarkoitetaan pelkistettyjen ilmausten läpikäymistä ja niiden yhteneväisyyksien löytämistä. Yhteneväisille ilmaisuille luodaan käsite, joka kuvaa yhdistettyjä pelkistettyjä ilmaisuja. (mts. 110.) Ryhmitelimme aineiston Tuomen ja Sarajärven (2009) mukaan. Muodostettuumme alaluokat ryhmitelimme eli ne edelleen yläluokiksi.

Ryhmittely on osa abstrahointiprosessia, jonka lopuksi muodostetaan johtopäätöksiä ja näin saadaan vastauksia tutkimuskysymyksiin. (mts. 111 - 112.) Yläluokat yhdistimme pääloukiksi, jonka jälkeen ryhmitelimme ne kahdeksi yhdistäväksi luokaksi. Yhdistäviä luokkia muodostui kaksi: yhteisöllisyyttä lisäävä ryhmätoiminta ja kehittämis ehdotukset. Nämä kaksi yhdistävää luokkaa antoivat vastauksia tutkimuskysymyksiimme.

6 Opinnäytetyön tulokset

Tässä luvussa käymme läpi opinnäytetyömme tulokset. Keskeisiksi teemoiksi nousi aikuisten merkitys nuorelle, ryhmätoiminnan vaikutus nuoren koulunkäynnille, toimivan ryhmän tunnuspiirteet, ilmapiiri ja yhteisöllisyys ryhmässä ja koulussa sekä nuoren esiin nostamat kehittämissuhteet ryhmätoiminnalle.

6.1 Koulun aikuisten merkitys nuorelle

Heikkinen kuvaa tutkimuksessaan (2007, 52 - 53) poikia, jotka saivat ryhmätoiminnan kautta tunteen, että heidän elämässään on edes yksi aikuinen, joka on aidosti kiinnostunut heidän asioistaan. Tämän suhteen syntymisen myötä nuoret halusivat pitää kiinni yhdessä sovitusta asioista ja osoittaa olevansa aikuisen luottamuksen arvoinen. Näitä kodin ulkopuolisia kontakteja aikuisten kanssa voidaan pitää merkityksellisinä nuoren kehitykselle. Pienempi ryhmäkooko mahdollistaakin tiiviin vuorovaikutuksen ryhmän jäsenten välillä ja ohjaajilla on näin parempi mahdollisuus yksittäisen ryhmäläisen tarpeiden huomioimiselle (Muhonen, Lallukka & Turtiainen 2009, 18). Myös Lairio (2009, 186) toteaa, että nuorten tulee kokea ohjaajan olevan aidosti kiinnostunut siitä mitä nuori haluaa sanoa.

Haastatteluistamme kävi ilmi, että nuoret kokevat koulun aikuisilla olevan suuri merkitys heidän koulunkäyntiinsä. Ryhmän kautta yksi nuorista koki tutustuneensa sekä opettajiin että ohjaajiin paremmin ja hän koki helpommaksi keskustella vaikeista asioista näiden kanssa. Yksi nuorista koki tärkeäksi luottamuksen tunteen kyetäkseen keskustelemaan huolistaan. Nuoret kertoivat myös ohjaajan ymmärryksen ja kiinnostuksen nuoria kohtaan helpottavan kohtaamista aikuisten kanssa.

H3: "Kyl, en mä, jos mä en ois siin x-ryhmäs ni en mä tuntis noit esim. mun saksanopee ja sit kuraattorii ja opinto-ohjaajaa nii hyvi, sit se ois vaikeempaa keskustella niitten kaa kaikist asioista ja sillee."

H6: "Joo, se lisää sitä luottamusta ja sit saa sellasen kuvan et tohon opettajaan niiku voi luottaa et jos on joku huoli esimerkiks josta ei niiku oikein osaa puhua kellekää ni aina voi puhua jolleki opettajalle joka tuntee vähän paremmin ja kuvittelee et siihen vois luottaa."

Yhdessä haastattelussa nousi esiin, ohjaajien välittämisen ja heidän ”ylpeäksi saamisen” merkitsevän nuorelle paljon. Lisäksi tämä nuori koki sopivan ryhmänkoon antavan ohjaajille mahdollisuuden antaa jokaiselle nuorelle tarpeeksi aikaa.

H2: ”Siis mulle tulee ainaki itelleni sellanen fiilis et joku jotain kiinnostaa ja sit se välittää siit ja tottakaihan me kaikki halutaan saada ne ylpeiks ites tai et miten me ollaa ite tehty tällei.”

H2: ”Mun mielest meit on just sopivasti et niiku just näil ohjaajil riittää aikaa niiku keskittyy meihin kaikkiin et ei yhtää vähempää eikä enempää et se on just sopiva.”

Koulun aikuisten arvostava suhtautuminen nuoriin heijastuu nuorten itsetunnon kehittymiseen ja antaa positiivisen kokemuksen vapaaehtoiseen toimintaan osallistumisesta. Näin ollen nuorten rooli toiminnassa vahvistuu ja yhteisön viihtyvyys paranee. (Lahtinen-Leinonen 2009, 169.) Koulussa viihtymiseen vaikuttaa osaltaan nuorten suhteet opettajiin. Heikot vuorovaikutussuhteet nuorten ja opettajien välillä ovat yhteydessä koulukielteisyyteen. (Kiilakoski 2012, 49.)

Yksi haastattelevistamme nuorista mainitsikin ryhmätoimintaan osallistumisen lisänneen nuorten arvostusta opettajien silmissä. Eräästä haastattelusta kävi ilmi, että koulun aikuisten aito kiinnostus nuoren kuulumisia ja viihtymistä kohtaan ovat hänelle merkityksellisiä asioita.

H6: ”Jotkut opettajat joo, ku tääl on niitäki opettajii jotka on ihan älyttömän mukavii ja on niiku oikeesti kiinnostuneita mitä oppilaille kuuluu ja et viihtyyks ne täällä.”

6.2 Ryhmätoiminnan vaikutus nuoren koulunkäyntiin, taitoihin ja tavoitteisiin

Haastatteluista kävi ilmi, että ryhmätoimintaan osallistumisella on monia positiivisia vaikutuksia nuorten koulunkäyntiin. Kaksi nuorista totesi ryhmällä olleen vaikutusta koulunkäyntiin, mutta he eivät osanneet määritellä tarkemmin, mitä ne vaikutukset ovat olleet. Kolme nuorista koki koulunkäynnin helpommaksi ryhmätoimintaan osallistumisen myötä. Kaksi nuorista kertoi tekevänsä enemmän töitä koulunkäynnin eteen ryhmätoimintaan osallistuttuaan. Toinen näistä nuorista lisäsi myös, että panostaminen kouluun on helpompaa, kun ryhmätapaamisia on riittävän usein. Kaksi nuorta mainitsivat ryhmän vaikuttaneen ajatuksiin tulevaisuu-

desta. Yksi nuorista totesi pääsevänsä jatko-opiskelemaan ja toinen koki keskusteluiden vaikuttaneen hänen ajatuksiinsa tulevaisuudesta ja sitä kautta parantamaan arvosanoja.

H3: "Siis kyl mä silloin ku mä alotin koulun, eka jakso meni niiku huonosti mut sitku sit toka jakso, mä aloin panostaa ku meil oli niit x-tapaamisii koko ajan ja sit mut nyt taas menny huonompaa suuntaa."

H2: "Pääsen ainakin jatko-opiskelemaan."

Heikkinen (2007, 26) toteaa tutkimuksessaan ryhmätoiminnalla ja tuetulla erityisopetuksella olevan vaikutusta ryhmäläisten vähäisempiin poissaoloihin, ryhmätoimintaan sitoutumiseen ja läsnäoloon koulussa. Haastattelevamme nuoret kokivatkin ryhmätoiminnalla olevan positiivisia vaikutuksia kouluun tulemisessa. Kaksi nuorista kertoi kouluun tulemisen helpottuneen ryhmätoimintaan osallistumisen myötä ja poissaolojen vähentyneen. Yksi haastateltavista totesi ryhmän edesauttaneen kouluun heräämistä sekä parantaneen suhtautumista koulunkäyntiin. Yksi nuorista kertoi pystyvänsä keskittymään paremmin koulussa ja kouluarvosanojensa nouseen ryhmään osallistumisen myötä. Myös toinen haastateltava on ymmärtänyt jatko-opintopaikan saamisen vaativan parempaa keskittymistä koulussa. Yksi nuorista nosti esiin muiden ryhmän jäsenten kannustamisen olleen myötävaikuttamassa koulutulosten parantamisessa.

H7: "No se oli kyllä paljon helpompaa niiku tulla kouluun."

H2: "Siis mullahan tippu tos seiskalla ja kasilla numerot ja nyt mä sain takas niit ylöspäin ku mä olin täs ryhmäs."

H2: "No kaikki ne ryhmän jäsenet on niinku tsempannu mua nostaa mun numeroita ja parantaa mun koulunkäyntiä."

Ryhmän tarkoituksena voi olla yhteishengen tukeminen, oppilaan vastuunottokyvyn edistäminen ja eri taitojen oppiminen. Yleisenä tavoitteena toimii usein ihmissuhdetaitojen kehittyminen. (Hirvonen ym. 2005, 40.) Tukioppilastoiminta opettaa perinteisestä opetustavasta poiketen erilaisia taitoja, joista on hyötyä nuorelle myös tulevaisuudessa. Esimerkiksi tiedolliset taidot syntyvät monipuolisen toiminnan kautta. (Lahtinen-Leinonen 2009, 170.) Oppilaskuntatoiminta opettaa myös työelämässä arvostettuja taitoja, kuten keskustelutaitoa, väittelytaitoa, kuuntelutaitoa ja neuvottelutaitoa (Haapaniemi & Raina 2014, 33).

Kaksi nuorta kertoikin ryhmän opettaneen heille erilaisia taitoja. Yksi nuorista mainitsi ryhmän opettaneen muiden kuuntelemista ja heidän mielipiteiden kuulemista sekä järjestyksen

pitämistä ryhmässä. Toinen nuori kertoi ryhmän opettaneen hänelle tulemaan paremmin toimeen ihmisten kanssa.

Ryhmä tarvitsee tavoitteita toimiakseen. Tavoitteiden kautta koko ryhmän toiminta kiteytyy ja ryhmäläiset tulee ottaa mukaan tavoitteiden laatimiseen. (Muhonen 2009, 30.) Tavoitteista puhuttaessa vastaukset erosivat riippuen siitä, mihin ryhmään nuoret osallistuivat. Henkilökohtaisia tavoitteita mainitsivat ”tsemppiryhmiin” osallistuneet. Yleisiä tavoitteita, kuten kivan tekemisen järjestämistä, esittivät tukioppilaat ja oppilaskuntaan osallistuneet. Haastatteluissa yksi nuorista kertoi ryhmän tavoitteeksi koulussa menestymisen. Kaksi nuorta puolestaan mainitsi tavoitteeksi jatko-opiskelupaikan saamisen. Heistä toinen lisäsi henkilökohtaiseksi tavoitteekseen parantaa käytöstään pienten välitavoitteiden kautta. Koko ryhmän tavoitteina kaksi nuorta pitivät ideoiden jakamista, toimintaan sitoutumista, tekemisen järjestämistä ja ilon tuottamista koulun arkeen. Lisäksi yksi henkilö mainitsi ryhmänsä tavoitteeksi seitsemäsluokkalaisten sopeutumisen uuteen kouluun.

H2: "Vaikka jos mä myöhästelen paljon ja en oo kunnolla tunnilla ja tällei mä voin asettaa itelleni tavotteeks että en mä enää muo mä en enää myöhästele ja olisin kunnolla tunneilla ja näin ja sit ku mä katon viikon pääst et ooks mä niinku päässy mun tavotteeseen."

6.3 Toimivan ryhmän tunnuspiirteet nuoren näkökulmasta

Yhteisön ja ryhmän toimivuuden kannalta on tärkeää, että nuoret huomioivat, kuuntelevat, välittävät ja kannustavat toinen toisiaan. (Salovaara & Honkonen 2011, 53.) Kuuluessaan pienryhmään nuorella on turvallisempi olo kuin suurryhmässä, sillä suuren ryhmän sosiaalisen verkoston hallitseminen kokonaisuudessaan on mahdotonta (Raina & Haapaniemi 2007, 71). Jotta ryhmän jäsenet tutustuvat toisiinsa, on ryhmäkoon oltava riittävän pieni. Ryhmää perustettaessa on otettava huomioon nimenomaan vuorovaikutussuhteiden määrä. Pienryhmä mahdollistaa paremmin aktiivisen osallistumisen, emotionaalisen lämmön ryhmäläisten välillä, tuen ja päämäärätietoisuuden toiminnan. On otettava huomioon myös jokaisen ryhmään valitun erityispiirteet ja pohdittava, hyötyykö hän ryhmän toiminnasta juuri kyseisessä elämänvaiheessaan. (Muhonen, Lallukka & Turtiainen 2009, 18 - 19.)

Kolme haastateltavista mainitsikin ryhmäkoolla olevan merkitystä ryhmän toiminnalle. Liian suuri ryhmä ei nuorten mielestä ole toimiva. He kokivat pienessä ryhmässä keskittymisen sekä avoimen keskustelun olevan helpompaa isompaan ryhmään verrattuna. Yksi nuorista koki ryhmään sitoutumisen olevan tärkeää ja olennainen osa ryhmän toiminnan kannalta. Tällä hän

tarkoitti kaikkien ryhmän jäsenten osallistumista sovittuihin tapaamisiin. Kaksi nuorta mainitsi toisten ryhmän jäsenten positiivisen asenteen olevan merkityksellistä heille itselleen.

H5: "Öö se on ihan hyvä määrä koska meit on jo ysi ysiltä ja kasilta ni vähän nyt tarpeeks et jos ois enemmän ni vois lähtee jopa käsistä se juttu."

HA: "Joo, mitkä asiat vois olla sellasii et siihen ryhmään on niiku helppo tulla?"

H6: "Mmm, se että niiku tai että on niiku tosi positiivista meininkii ja niiku ollaan tosi avoimii sillee et joo tuu vaa mukaa et ei mitää hätää ja silleen. Ja sitku ne opettajatki jotka on molemmis ryhmissä mukana ni on tosi mukavia."

Ryhmäkoon lisäksi toiseksi tärkeäksi tekijäksi koettiin mahdollisuus saada ryhmässä olla oma itsensä. Tämä korostuikin kolmen nuoren haastattelussa. Kolme nuorta mainitsi myös toisten ryhmän jäsenten huomioon ottamisen ja toisista välittämisen tärkeäksi. Yksi nuorista totesi huomioon ottamisen olevan merkittävä tekijä, joka vaikuttaa tunteeseen ryhmään kuulumisesta.

H2: "Joo esim kaikki just niinku se et joku tulee puhuu mulle ja niinku näin ni mun mielest mä niinku tunnen et mä niinku kuulun siihen koska muuten mut jätettäis ulkopuolelle jos mulle ei esim puhuttais."

H4: "Voi olla oma ittänsä, et helppo on ilmasta itteensä silleen."

Myös Salovaara ja Honkonen (2011, 42) mainitsevat avoimuuden, luottamuksen ja vuorovaikutuksen olevan edistäviä tekijöitä yhteisöllisyyden syntymisessä. Näiden saavuttamiseen tarvitaan yhteistä aikaa, paikkaa ja rutiineja. Yksilön täytyy kokea itsensä tarpeelliseksi ja hyväksytyksi ryhmässään.

Yli puolet haastattelemistamme nuorista toi esille, kuinka helppoa on keskustella erilaisista asioista ryhmässä. Kolme nuorta kuvaili ryhmänsä toiminnan sisältävän keskustelua koulunkäynnistä, viikon kuulumisista ja vapaa-ajan asioista. Lisäksi yksi nuori kertoi ryhmän olleen hyvä tapa purkaa mieltä ja sitä kautta koulunkäynnin helpottuneen. Eräs nuorista kehui ryhmän jäsenten toimivan hyvin yhteen. Yhdessä haastattelussa tuli esiin nuoren kokevan voivansa puhua kaikesta avoimesti omassa ryhmässään.

H3: "Siel voi puhuu kaikest, olla avoin."

H7: "Kyl se on hyvä tapa sillee tietenki (pitkä tauko) sillee purkaa niiku mieltä sillee et niiku helpompi olla koulussa."

6.4 Ryhmän ja koulun ilmapiiri sekä yhteisöllisyyden kokeminen

Kiusaamista esiintyy vähemmän, jos koulu onnistuu luomaan hyvän me-hengen (Lairio 2009, 185). Voimakkaimmin nuorten turvallisuuden tunnetta ryhmässä heikentää kiusaaminen. Kyse on vallankäytöstä ja vaatii aina puuttumista. Koulun aikuisten tulee tiedostaa ja myöntää kiusaaminen, jotta asian työstäminen voidaan aloittaa. Ennaltaehkäisy ja turvallisen ryhmän rakentaminen ovat pääasioita kiusaamisen vastaisessa työssä. (Salovaara & Honkonen 2011, 27 - 28.)

Myös haastatteluissamme nousi esiin ryhmän hyvän ilmapiirin merkitys nuorille ja kiusaaminen koettiin me-henkeä heikentävänä tekijänä. Kuusi henkilöä mainitsi ryhmässään olevan hyvän ilmapiirin, tosin vain yksi sanoi ryhmään tulemisen olevan helpompaa hyvästä ilmapiiristä johdun. Kaksi nuorista mainitsi koulussa yleisesti olevan hyvä ilmapiiri. Yksi nuorista mainitsi ryhmän pyrkivän parantamaan yhteishenkeä tapaamisissaan. Kaksi nuorta mainitsi mukavien opettajien ja hyvien ryhmänohjaajien olevan merkityksellisiä hyvän ilmapiirin luomisessa.

H2: "Siis tääl on muuten vaan niinku tosi hyvä ilmapiiri et vaik sä et tunne kehtää tuol käytävällä ni kummiskii ne kattoo sua sillei hymyilee ei miks sä oot tääl. Sit tääl on kivoi opettajii neki saa tuntee niinku iloseks jos jollaki opettajal on hyvä päivä ni sit se ilo tarttuu aaa jees sä kävit leikkaa uudet hiukset aa vähän siistii."

H1: "No on se jos on niiku mukava ilmapiiri ni on helpompi tulla ku."

H4: "No jos, jos ryhmähenki olis huono ni ehdottomasti se et, et mutku on hyvä ryhmähenki ja hyvät vetäjät siel tukemassa sitä ni."

Kolme haastateltavista kertoi, ettei ryhmissä esiinny kiusaamista. Kolme nuorta lisäsi kiusaamisen ja ristiriitojen olevan heikentäviä tekijöitä hyvän ilmapiirin muodostamisessa ja ryhmän toimivuuden kannalta, mikäli niitä esiintyisi ryhmässä. Vain yksi nuorista mainitsi koulussaan olevan kiusaamista.

H2: "No varmaa ensimmäinen juttu olis se et jos mulle tulis riitaa joittenki niinku ryhmän jäsenen kaa ja sit ne kaikki olis sen kaa eikä mun kaa ja sit mä olisin siel niinku yksin ni se olis vähä kiusallista mennä sinne tapaamisee."

H3: "No, ei oo mitää kiusausjuttuja, ainakaa mä en tiiä."

Hyvä ilmapiiri tukee yhteisöllisyyden muodostumista. Yhteisöllisyyden rakentumiseen vaikuttaa yhteisön jäsenten välisen vuorovaikutuksen lisäksi konkreettinen toiminta. Lisäksi konkreettinen toiminta vahvistaa yhteenkuuluvuuden tunnetta. Yksilön syvempi kokemus yhteisöön kuulumisesta vahvistuu tavoitteen tärkeyden, yhteisön jäsenten ja oman osallistumisen kautta. (Hirvonen ym. 2005, 96; Kopakkala 2011, 31.) Monipuolisen toiminnan avulla luodaan oppilaille mahdollisuuksia kiinnittyä koulu yhteisöön ja sitä kautta laajemmin myös ympäröivään yhteiskuntaan (Launonen & Pulkkinen 2004, 48).

Nämä asiat nousivat esiin myös haastatteluissa. Nuoret kokivat ryhmätoimintaan osallistumisen ja ryhmän toiminnan merkityksellisinä. Puolet haastateltavista mainitsi ryhmätoiminnassa olevan merkityksellistä mahdollisuus järjestää toimintaa koulussa. Yksi haastateltavista kertoi toiminnan järjestämisen tuovan vaihtelua koulunkäyntiin ja vaikuttavan koulun yhteishenkeen. Hän koki myös tärkeäksi tehtäväksi luoda turvallisuuden tunnetta ensimmäistä lukuvuotta yläkoulussa viettäville.

H6: "No koulun hyvä yhteishenki, se että saa tulla mukaan tosi moneen asiaan ja se et tääl järjestetään kaikkii tapahtumii. Et olis tosi tylsää olla koulussa jos ei olis mitää tapahtumii et olis pelkkää opiskelua."

Turvallisuuden tunteen kokeminen koulussa on tärkeää niin oppilaille kuin henkilökunnallekin. Yhteisön kokema ilo ja turvallisuus edesauttavat yksilön turvallisuuden tunteen syntyemisessä. (Salovaara & Honkonen 2011, 41 - 42.) Lisäksi Sorsa (2014, 26) mainitsee ryhmään kuulumisen antavan mahdollisuuden kuulua johonkin, saada muilta ryhmän jäseniltä hyväksyntää, jakaa omia kokemuksia, ilmaista itseään ja vaikuttaa muihin ryhmän jäseniin.

Kolme haastateltavista nuorista kokikin ryhmätoiminnalla olevan vaikutusta kokemukseen kouluun kuulumisesta. Yksi nuorista painotti opettajien ja oppilaiden tuntemisen sekä mahdollisuuden vaikuttaa koulun asioihin lisäävän tunnetta kouluun kuulumisesta. Vain yksi nuorista koki, että ryhmällä ei ole ollut vaikutusta hänen kokemukseensa kouluun kuulumisessa. Kaksi nuorta toi esiin, että ryhmät ovat tuoneet perinteiseen opiskeluun vaihtelua, iloa ja turvallisuuden tunnetta sekä auttanut tutustumaan toisten ja saman luokka-asteiden nuoriin.

H6: "Joo, et sillan ku mä alotin seiskalla tässä koulussa ni mua jännitti vähäsen mut sitte nyt ku mä oon päässy näihin mukaa nii sitte mä oon saanu sen tuntee että mä oikeesti kuulun että tää ei oo sellanen koulu et mä tuln vaa sen takia että mun pitäs jatkaa yläasteella."

H6: "No on se vähän että koulunkäynti on sellasta, miten sen nyt sanois, se on vähän erilaista... ku mieltii et seiskalla mä olin vasta ekaa vuotta täällä ni en-

hän mä sillon ollu tukareissa vielä tai oppilaskunnassa mutta nyt sitku on enemmän näis mukana ni sit on niiku niin sanotusti helpompi käydä koulua ettei ei oo pelkkiä läksyjä ja oppitunteja vaan et jotain muutaki siinä."

6.5 Nuoren kehittämis ehdotukset ryhmätoiminnalle

Koulua voidaan pitää yhteisöllisenä vasta sitten, kun oppilaat osallistuvat toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Kouluun tulisi luoda ympäristö, jossa toteutetaan aktiivista ja vuorovaikutteista toimintakulttuuria, niin opettajien kuin oppilaidenkin toimesta. (Noussiainen & Piekkari 2007, 22.) Myös Heikkisen (2007, 45) tutkimat pojat kokivat liian ison opetusryhmän ja opettajan liian vähäisen tuen vaikeiden oppiaineiden kanssa syiksi heikkoon koulumenestykseen ja poissaoloihin.

Kolme haastattelemaamme nuorta ehdottikin lisää ryhmiä apua ja tukea tarvitseville nuorille. Yksi näistä nuorista lisäsi vielä, että erityisopetusta tulisi järjestää enemmän sitä tarvitseville. Suurin osa haastatelluista nuorista toivoi lisää "tsemppiryhmiä" sekä niiden ylläpitämistä myös jatkossa. Yhden nuoren ehdotuksena oli, että "tsemppiryhmiä" järjestettäisiin useammalla luokka-asteella. Eräs nuorista mainitsi tällaisten ryhmien antavan yksinäiselle nuorelle mahdollisuuden kokea kuuluvansa joukkoon.

H2: "Mun mielest näit ryhmii pitäis olla enemmän. Koska tuol on paljon muitakin jotka niinku on huonoi koulussa ja näin. Ja sit tää on just kiva tälle ku tehhä yhes näit juttui ni sit esim. jos joku on huono koulus ja sit se on yksinäinen ni sit se kuuluis johonki."

H1: "Ei, mut siis niiku on tääl noit niiku ketkä ei esim. ymmärrä tai niitä ni niil pitäis olla vähän enemmän erityisopetusta ja jotakin sellasta apua."

Suurin osa nuorista toivoi, että ryhmätapaamisia järjestettäisiin useammin ja tapaamiset olisivat pidempiä. Yksi nuorista mainitsi toivovansa säännönmukaisempaa ja organisoidumpaa toimintaa. Hän totesi, että toiminnan kannalta olisi myös hyvä, jos tapaamiset sovittaisiin etukäteen.

H1: "No silleen, et tavattas useemmin ku kerran viikossa."

H8: "Et me oltais pidempään siellä."

Nuorten oli vaikea vastata siihen, kuinka he itse kehittäisivät ryhmätoimintaa koulussaan. Kysimme nuorilta kehittämisehdotuksia eri tavoin, mutta nuorten oli vaikea tuottaa sisällöllisiä vastauksia. Lähinnä nuoret kertoivat, että olisi kiva kun erilaisia ryhmiä olisi enemmän. He eivät osanneet tarkemmin kuitenkaan kuvailla, mitä ryhmässä tehtäisiin ja kuka toimisi ohjaajana. Nuoret mainitsivat, että olisi tärkeää ylläpitää niitä ryhmiä, joihin he tällä hetkellä osallistuvat. Nuoret pitivät hyvänä ajatusta, että useammalle nuorelle annettaisiin mahdollisuus osallistua vastaavaan ryhmään.

7 Opinnäytetyön luotettavuus

Opinnäytetyöhön kuuluu työn sisällön luotettavuuden kriittinen tarkastelu. Kvalitatiivisessa opinnäytetyössä perinteisten luotettavuuden ja pätevyyden arviointitapojen käyttö on haastavaa. Laadullisessa opinnäytetyössä pääosiksi nousevat henkilöiden, paikkojen ja tapahtumien kuvaukset. Tässä yhteydessä validius eli opinnäytetyön pätevyys tarkoittaa, että työvaiheiden kuvaukset ja kuvauksiin kuuluvat selitykset ja tulkinnat sovitetaan yhteen. Kaikkien opinnäytetyövaiheiden tarkka kuvaus lisää laadullisen opinnäytetyön luotettavuutta. (Hirsjärvi ym. 2013, 232.) Lisätäksemme opinnäytetyömme luotettavuutta kuvasimme Aineiston hankintaluvussa haastatteluita: kuvasimme haastattelutilanteita, häiriötekijöitä ja omaa toimintaamme haastattelutilanteissa. Lisäksi perustelimme käyttämäämme haastattelu- ja analyysimenetelmää.

Huolehdimme ennen jokaista haastattelutilannetta nauhoituslaitteiden toimivuuden, jotta saimme käyttöömmme kaiken keskustelumateriaalin. Toinen haastattelijosta seurasi haastatteluiden aikana nauhoituslaitteen toimivuutta varmistaaksemme haastatteluiden nauhoittamisen koko haastattelun ajalta. Ennen litteroinnin aloittamista sovimme, että käytämme sanatarkkaa litterointitapaa alusta loppuun asti varmistaaksemme litterointien samankaltaisuuden. Paneuduimme luokitteluihin huolella sattumanvaraisuuden välttämiseksi. Hirsjärvi ja Hurme (2011, 184 - 185) mainitsevat nämä asiat laatua ja sitä kautta luotettavuutta lisääviksi asioiksi.

Suurimpana haasteena opinnäytetyömme prosessissa muodostui nuorten tavoittaminen ja lupalappujen palautus ennen haastattelutapahtumaa. Koulukuraattori toimi tässä suurena apuna. Olisimme voineet hoitaa asian myös itse, mutta tällöin haaste olisi ollut vieläkin suurempi, koska emme olleet nuorten arjessa läsnä ennen haastatteluajankohtaa. Yhdeksi eettiseksi kysymykseksi nousee se, osallistuivatko nuoret haastatteluihin täysin vapaaehtoisesti vai lähinnä velvollisuudesta. Koimme, että nuoret kuitenkin pitivät haastattelutilanteesta saadessaan kertoa omia kokemuksiaan rauhallisessa ympäristössä ja näin tuntea itsensä tärkeäksi

päästessään osaksi opinnäytetyötämme. Nuorilla oli arvokasta kerrottavaa ja mielipiteitä, joita he pääsivät jakamaan. Myös se, että juuri heidät oli valittu kyseiseen haastatteluun muiden nuorten joukosta, koettiin merkityksellisenä. Myös Hirsjärvi ja Hurme (2011, 132) nostavat esiin, että nuoren tulisi haastattelun aikana saada kokemus siitä, että hänen mielipiteellään ja kertomuksellaan on merkitystä. Opinnäytetyön luotettavuutta olisi lisännyt se, että olisimme tehneet harjoitteluhaastattelun ennen varsinaisten haastatteluiden aloittamista. Näin olisimme voineet varmistua haastattelukysymystemme asettelusta ja niiden ymmärrettävyydestä. Toisaalta teemahaastattelu mahdollistaa kysymysten tarkentamisen haastatteluiden edetessä, kuten teimmekin.

Toiseksi eettiseksi kysymykseksi nousee se, olisimmeko saaneet ottaa yhden nuoren haastatteluun, joka valikoitui yllättäen kieltäytyneen nuoren tilalle. Tämä haastateltava ei ollut etukäteen tietoinen, mistä haastattelussa tarkalleen ottaen oli kyse. Painotimme kyseiselle nuorelle, että haastattelu on täysin vapaaehtoinen, ja jos vanhemmilta ei saada lupaa, hävitämme kaiken häntä koskevan nauhoitetun materiaalin. Kerroimme nuorelle haastattelumme aiheesta, ja hän sai ennen haastattelun aloittamista rauhassa tutustua kysymyksiin.

8 Pohdinta

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli kuvata haastatteluissa esiin nousseita pohdintoja siitä, kuinka erilaiset pienryhmät lisäävät nuoren kokemuksia yhteisöllisyydestä koulussa sekä saada nuorilta ajatuksia koulun ryhmätoiminnan kehittämisestä. Opinnäytetyömme avulla pyrimme herättämään koulussa toimivia ammattilaisia: miten koulussa voitaisiin parantaa yhteisöllisyyttä? Pohdimme myös ryhmätoiminnan vaikutusta yksittäiselle nuorelle ja sen merkitystä kouluun ja yhteiskuntaan kiinnittymiselle.

Sekä käyttämämme lähdekirjallisuus että haastatteluidemme tulokset osoittavat, että ryhmätoiminnalla on tärkeä merkitys nuorelle ja yhteisöllisyyden kokemukseen koulussa. Olennaista on toimivan ryhmän muodostaminen ja huolellinen suunnittelu. Tulokset osoittavat, että kannustavalla ryhmänohjaajalla on huomattava merkitys onnistumiselle. Nuoret mainitsevat hyvän ohjaajan sellaiseksi, joka kuuntelee, välittää ja on kiinnostunut nuorten asioista. Alusta alkaen on tärkeää, että nuoret tutustuvat hyvin toisiinsa ja tulevat toimeen toistensa kanssa. Nuoret kokevat kiusaamisen ja ristiriitojen ryhmäläisten välillä heikentävän ryhmän toimivuutta. Muiden ryhmäläisten tuki ja kannustus koetaan tärkeänä voimavarana. Nämä asiat luovat ryhmään positiivisen ilmapiirin ja nuorille turvallisen ympäristön viettää aikaa. Ryhmässä on tärkeää avoimuus ja lupa saada olla oma itsensä. Tämä on mahdollista vain, jos ilmapiiri ryhmässä on turvallinen ja luottamuksellinen.

Hyvän ohjaajan lisäksi kivan toiminnan, mukavan tekemisen sekä vaikuttamisen ja osallistumisen mahdollisuudet edesauttavat nuorta sitoutumaan ryhmään. Onnistuneen toiminnan myötävaikutuksena nuoret mainitsevat kouluun tulemisen helpottuvan. Ryhmän yhtenä tehtävänä on asettaa henkilökohtaiset tai ryhmän yhteiset tavoitteet toiminnalleen. Nuoret mainitsivat muun muassa osallistuvansa enemmän opetukseen, kouluarvosanojensa parantuneen, oppineensa kuuntelemaan muita ryhmän jäseniä sekä tulemaan paremmin toimeen erilaisten ihmisten kanssa. Koulunkäynnin merkitys tulevaisuuden kannalta korostuu ryhmässä käytyjen keskusteluiden kautta. Nuoren mahdollisuus osallistua tiiviiseen pienryhmään helpottaa suureen kouluyhteisöön sopeutumista. Kun yhä useampi nuori tuntee olevansa tärkeä osa koulua, voidaan koulua pitää yhteisöllisenä. Nuoret kertoivat mielellään ryhmätoiminnasta ja omista kokemuksistaan.

Voimme todeta saaneemme riittävästi vastauksia ensimmäiseen tutkimuskysymykseemme. Nuoret olivat varsin tyytyväisiä tämän hetkisten ryhmien toimintaan koulussaan ja pitävät niitä merkityksellisinä. Nuorten oli kuitenkin vaikea antaa sisällöllisiä vastauksia, kuinka he edelleen kehittäisivät ryhmätoimintaa. Mikäli nuoret olisivat saaneet pohtia pareittain tai pienissä ryhmissä toiminnan kehittämistä koulussaan, olisi uusia ajatuksia ja ideoita saattanut tulla enemmän. Tällöin olisimme saaneet laajempia vastauksia toiseen tutkimuskysymykseemme.

Perehdyimme kattavasti opinnäytetyöhön liittyvään aineistoon. Haasteeksi työssämme nousi vähäinen lähdekirjallisuus tarkasteltaessa nimenomaan koulussa tapahtuvaa ryhmätoimintaa. Pienryhmätoimintaan liittyvää kirjallisuutta on saatavilla, mutta nämä tutkimukset käsittelevät esimerkiksi tyttöjen vertaisryhmiä, joiden toiminnan taustalla ovat järjestöt tai kolmannen sektorin toimijat. Koulussa tapahtuva pienryhmätoiminta liittyy usein opetukseen. Opinnäytetyömme antaakin uutta tietoa pienryhmätoiminnasta koulussa nimenomaan nuorten näkökulmasta ja siitä, millaista merkitystä pienryhmätoiminnalla on yhteisöllisyyden kokemukseen koulussa. Yhteistyökoulumme on yksi edelläkävijöistä, joka järjestää ryhmätoimintaa, jossa sosiaalinen kanssakäyminen ja elämänhallintataidot ovat keskeisessä asemassa.

Toivomme, että uuden oppilas- ja opiskelijahuoltolain myötä myös muut koulut kiinnittävät entistä enemmän huomiota koulun yhteisöllisyyttä lisääviin menetelmiin. Uskomme yhteisöllisyyttä painottavan toiminnan lisäävän myös kouluviihtyvyyttä. Ammattikorkeakoulusta valmistuvat sosionomit olisivat erinomainen ammattiryhmä toteuttamaan yhteisöllistä oppilas- ja opiskelijahuoltolakea järjestämällä mainittua pienryhmätoimintaa kouluissa.

Olisi mielenkiintoista toteuttaa opinnäytetyötämme vastaava tutkielma jossakin toisessa koulussa. Koulut voitaisiin valikoida sen perusteella, onko niissä ryhmätoimintaa vai ei. Tuloksia voisi verrata eri koulujen välillä. Olisi myös mielenkiintoista tarkastella nuorten kokemuksia

koulun yhteisöllisyydestä ryhmätoimintaan osallistuvien ja ei-osallistuvien nuorten välillä. Aihetta voisi tarkastella myös toiminnallisen opinnäytetyön keinoin. Tällöin aiheena voisi olla esimerkiksi ”tsemppiryhmän” kehittäminen.

Uskomme opinnäytetyömme olevan hyödyksi sekä yhteistyökoululle että muille kouluille, jotka järjestävät koulussaan pienryhmätoimintaa. Monipuolisen ryhmätoiminnan avulla uskomme nuorten kouluviihtyvyyden lisääntyvän ja sitä kautta myös oppimistulosten paranevan. Koulun tarjotessa erilaisia ryhmiä nuorille, niihin löytyy kokemuksemme mukaan innokkaita osallistujia.

Tiedostamme toki ryhmätoiminnan vaativan sekä ajallisia että taloudellisia resursseja. Pystyisimmekö toimimaan lain edellyttämällä tavalla, ennaltaehkäisevästi, jos syrjäytymisvaarassa olevat nuoret ohjattaisiin riittävän ajoissa pienryhmätoimintaan? Tällöin he saisivat mahdollisuuden kiinnittyä oman koulun turvalliseen ja välittävään yhteisöön. Mitä varhaisemmassa vaiheessa ennaltaehkäisevä työ aloitetaan, sitä vähemmän korjaavaa työtä tarvitaan. Tämä on varmasti paitsi edullisempaa, myös paljon ihmisystävällisempää.

*Ihminen tarvitsee ihmistä
ollakseen ihminen ihmiselle,
ollakseen itse ihminen.*

*Lämpimin peitto on toisen iho,
toisen ilo on parasta ruokaa.
Emme ole tähtiä, taivaan lintuja,
olemme ihmisiä, osa pitkää haavaa.*

*Ihminen tarvitsee ihmistä.
Ihminen ilman ihmistä,
on vähemmän ihminen ihmisille,
Vähemmän kuin ihminen voi olla.
Ihminen tarvitsee ihmistä.*

Tommy Tabermann, Pieni laulu ihmisestä

Lähteet

Painetut lähteet

Haapaniemi, R. & Raina, L. 2014. Rakenna oppiva ryhmä. Pedagogisen viihtymisen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus.

Heikkinen, A., Levamo, P., Parviainen, M. & Savolainen, A. 2007. Näe minut - kuule minua. Kokemuksia ryhmistä. SOCCA: Heikki Waris -instituutti. Julkaisusarja nro 11.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2011. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2006. Tutki ja kirjoita. 12. painos. Helsinki: Tammi.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2013. Tutki ja kirjoita. 18. painos. Helsinki: Tammi.

Hirvonen, A., Hyppönen, T., Kannelsuo, M., Kiviharju, E., Luotonen, A., Norokorpi, I., Pitkäniemi, M., Rautiainen, A., Reijonen, M., Räsänen, J. & Valtonen, T. 2005. Koulu yhteisöllisenä toimijana. Helsinki: Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia.

Honkanen, E. & Suomala, A. 2009. Oppilashuollon käsikirja. Helsinki: Tammi.

Innanen, J. 2011. Ryhmänohjaus estämään nuorten syrjäytymistä. Tampere: Jukka Innanen.

Kananen, J. 2010. Opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu, liiketoiminta ja palvelut -yksikkö.

Kopakkala, A. 2011. Porukka, jengi, tiimi. Ryhmädynamiikka ja siihen vaikuttaminen. 3. painos. Helsinki: Edita.

Kurki, L., Nivala, E. & Sipilä-Lähdekorpi, P. 2006. Sosiaalipedagoginen sosiaalityö koulussa. Helsinki: Finn Lectura.

Lahtinen-Leinonen, M. 2009. Tukioppilastoiminta. Teoksessa: Saloviita, T. (toim.) Meidän koulu. Keinoja työrauhan ja hyvän ilmapiirin saavuttamiseen. Jyväskylä: PS-kustannus.

Lairio, S. 2009. Oppilaskunnat vahvistavat koulun yhteisöllisyyttä. Teoksessa: Saloviita, T. (toim.) Meidän koulu. Keinoja työrauhan ja hyvän ilmapiirin saavuttamiseen. Jyväskylä: PS-kustannus.

Launonen, L. & Pulkkinen L. 2004. Kasvuyhteisö lapsen kannalta. Teoksessa: Launonen, L. & Pulkkinen L. (toim.) Koulu kasvuyhteisönä: kohti uutta toimintakulttuuria. Jyväskylä: PS-kustannus.

Mahkonen, S. 2015. Uusi oppilashuoltolaki työvälineenä. Helsinki: Edita.

Muhonen, J., Lallukka, K. & Turtiainen, P. 2009. Pienryhmätoiminta lasten ja nuorten ehkäisevän työn menetelmänä. Jyväskylä: YAD Youth Against Drugs.

Nurmi, J., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen, L. & Ruoppila, I. 2014. Ihmisen psykologinen kehitys. 5., uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. 2015. Opetushallitus. Helsinki: Opetushallitus.

Raina, L. & Haapaniemi, R. 2007. Yhteisöllinen pedagogia...”ettei tarvitse tehdä yksin”. Helsinki: Arator.

Salovaara, R. & Honkonen, T. 2011. Rakenna hyvä luokkahenki. Jyväskylä: PS-kustannus.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 5. uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2013. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 8. painos. Helsinki: Tammi.

Wallin, A. 2011. Sosiaalityö koulussa: avaimia hyvinvointiin. Helsinki: Tietosanoma.

Sähköiset lähteet

Kiilakoski, T. 2012. Koulu nuorten näkemänä ja kokemana. Tilannekatsaus - marraskuu 2012. Opetushallitus. Viitattu 29.8.2016.
http://www.oph.fi/download/144743_Koulu_nuorten_nakemana_ja_kokemana_2.pdf

Nousiainen, L. & Pekkari, U. 2007. Osallistuva oppilas - yhteisöllinen koulu. Koulun kehittämisen kansio. Opetusministeriö. Viitattu 13.10.2016.
http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/artikkelit/osallistuva_oppilas_-_yhteisoellinen_koulu_-_hanke/Osallistuva_Oppilas_liitteet/OPM_koulun_kehittamisen_kansio_2606.pdf

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki. 2013. Viitattu 9.8.2016
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2013/20131287>

Oulun kaupunki. Oppilashuolto. 2015. Viitattu 18.12.2015.
<http://www.ouka.fi/oulu/koulutus-ja-opiskelu/oppilashuolto>

Sorsa, T. 2014. Ryhmätoiminta tyttöjen tukena. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 29.8.2016.
<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/45654/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201504171599.pdf?sequence=1>

von Schantz, M. & Rinta-aho, H. 2014. Koulun oppilashuolto uudistui - oppilaan oikeus oppilashuoltoon vahvistui. Espoo. Viitattu 12.9.2016.
[http://www.espoo.fi/fi-FI/Paivahoito_ja_koulutus/Perusopetus/Peruskoulut/Alakoulut/Paivankehran_koulu/Koulun_oppilashuolto_uudistui__oppilaan_\(56911\)](http://www.espoo.fi/fi-FI/Paivahoito_ja_koulutus/Perusopetus/Peruskoulut/Alakoulut/Paivankehran_koulu/Koulun_oppilashuolto_uudistui__oppilaan_(56911))

Liitteet

Liite 1: Lupalappu huoltajille.....	34
Liite 2: Haastattelukysymykset.....	36
Liite 3: Luokittelu	38

Liite 1: Lupalappu huoltajille

Hei huoltaja,

Olemme Riina Ahlqvist ja Petra Perttunen, kaksi kolmannen vuoden sosiaalialan opiskelijaa Otaniemen Laurea-ammattikorkeakoulusta. Aiheena opinnäytetyössämme on kuvata nuorten kokemuksia ryhmätoiminnasta ja sen merkittävydestä yhteisöllisyyteen koulussa.

Toteutamme opinnäytetyön aineiston keräämisen nuoria haastattelemalla.

- Haastateltavat nuoret ovat valittu koulu x:n apulaisrehtorin ja koulukuraattorin avustuksella.
- Haastattelut ovat nuorille vapaaehtoisia.
- Haastattelut nauhoitetaan ja aineistoa tullaan käyttämään vain opinnäytetyötarkoitukseen.
- Nauhoitukset tullaan tuhoamaan opinnäytetyön päätteeksi.
- Kirjaamme talletukset nimiä käyttämättä.
- Lopullisessa raportissa toteamukset ovat yksittäisinä, joten näistä ei voida tunnistaa oppilasta.

Haastatteluja varten tarvitsemme alle 18-vuotiailta huoltajan suostumuksen haastatteluun. Haastattelukysymykset löytyvät seuraavalta sivulta.

Haastattelu on täysin luottamuksellinen ja meillä on ammattikorkeakoulu opiskelijoina ja opinnäytetyöntekijöinä vaitiolovelvollisuus.

Mikäli haluatte tietää enemmän opinnäytetyöstämme tai teillä herää kysymyksiä aiheeseen liittyen, vastaamme mielellämme kysymyksiin.

Terveisin,

Riina Ahlqvist ja Petra Perttunen

Laurea-ammattikorkeakoulu

Riina.ahlqvist@xxxxxxx.fi

Petra.perttunen@xxxxxxx.fi

Pyydämme ystävällisesti täyttämään tämän lupalapun, jonka alle 18-vuotias tarvitsee osallistuakseen haastatteluun. Pyydämme haastateltavan palauttamaan sen meille allekirjoitettuna.

Annan suostumukseni alle 18-vuotiaan haastatteluun.

Oppilas: _____

Päiväys ja Huoltajan allekirjoitus: _____

Liite 2: Haastattelukysymykset

Tausta

Tyttö / Poika _____ Luokka-aste _____

Ryhmä

Kuvaile ryhmääsi, johon osallistut. (Ei opetusryhmä)

1. Millaisessa ryhmätoiminnassa olet mukana koulussasi? (ei opetusryhmä)
2. Minkä kokoinen ryhmä on? Onko ryhmän koko tarkoitukseen sopiva?
3. Mitä ryhmässä tehdään?
4. Mikä ryhmän tavoite on?
5. Mikä ryhmässä on ollut hyvää / positiivista?
6. Mikä on ollut toimimatonta / huonoa / negatiivista?
7. Mitä hyötyä ryhmästä on ollut sinun elämääsi ja koulunkäyntiisi?
8. Mitä toivoisit ryhmässä tehtävän enemmän?
9. Ketkä ovat ohjanneet ryhmän toimintaa?
10. Tunsitko ryhmän muita osallistujia entuudestaan?
11. Osallistuisitko ryhmän toimintaan, vaikka et tuntisi muita ryhmäläisiä entuudestaan?
Miksi ei / kyllä?
12. Oletko tietoinen muista koulussa olevista ryhmissä? Kerro niistä yleisesti ja mikä sinun ajatuksesi on ryhmistä?

Yhteisöllisyys

Miten koet yhteisöllisyyden ryhmässäsi ja koulussasi?

13. Mitkä asiat vaikuttavat siihen, että tunnet olevasi osa ryhmääsi?
14. Mitkä asiat voisivat olla sellaisia, että ryhmään on helppo tulla?
15. Mitkä asiat voisivat olla sellaisia, ettei ryhmään tuleminen ole mielekästä?
16. Mitkä asiat olisivat sellaisia, että tunne ryhmään kuulumisesta voisi heikentyä?
17. Onko ryhmätoimintaan osallistumisesi vaikuttanut kokemukseesi, että tunnet olevasi osa koulua? Miksi / miksi ei?
18. Onko ryhmään kuulumisesi muuttanut käsitystä koulusta? Miten?
19. Oletko tyytyväinen asemaasi koulussa?
20. Miten ryhmätoimintaan osallistumisesi on vaikuttanut asemaasi koulussa?
21. Viihdytkö koulussasi?
22. Mitkä asiat koulussa vaikuttavat viihtyvyyteen?
23. Miten ryhmään kuulumisesi vaikuttaa koulussa viihtyvyyteen?

Kehittäminen

Miten kehittäisit ryhmätoimintaa koulussasi?

24. Millaisia ryhmiä koulussa tulisi järjestää?
25. Mitä ryhmässä tehtäisiin?
26. Ketkä koulun henkilökunnasta mielestäsi toimisivat ryhmän vetäjinä?
27. Miten kuvailemasi ryhmät vaikuttaisivat kouluun kuulumisen kokemiseen?

Liite 3: Luokittelu

Yläluokka	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka	Yhdistävä luokka
	"Millasii ryhmii sit tääl koulus pitäs järjestää?" "No kka niille jotka tarvi apua siin koulunkäynnissä."	Ehdotuksena lisää ryhmiä oppilaille, jotka tarvitsevat apua koulunkäynnissä	Apua ja tukea tarvitseville lisää ryhmiä		
	"Ei, mut siis niiku on tääl noit niiku ketkä ei esim määrrä tai niitä ni niil pitäs olla vähän enemmän tyisopetusta ja jotakin sellasta apua."	Ehdotuksena enemmän erityisopetusta sitä tarvitseville			
	"No vois olla enemmän tälläsii ryhmii mis just ikkii tämmösi oppilait nii ja sit vois käydä koulun a enemmän jossai niinku vaik leffassa tai jotai tehä ai kivaa."	Enemmän ryhmiä niitä tarvitseville ja yhdessä tekemistä koulussa			
	"Mun mielest näit ryhmii pitäis olla enemmän. ska tuol on paljon muitakin jotka niinku on hunoi ulussa ja näin. Ja sit tää on just kiva tälle ku tehää es näit juttui ni sit esim jos joku on huono koulus ja se on yksinäinen ni sit se kuuluis johonki. "	Tsemppiryhmii enemmän, jotta muutkin huonosti koulussa pärjäävät saisivat osallistua ja yksinäinen saisi mahdollisuuden kuulua johonkin porukkaan	Ehdotuksena enemmän tsemppiryhmii ja niiden ylläpitäminen jatkossa	Oppilaiden toiveet ja parannusehdotukset koulun ryhmätoimintaan	Nuorten kehittämisehdotuksia ryhmätoiminnalle
	"Mun mielest noi tsemppi ryhmät on just hyviä. Mä kään niistä."	Tsemppiryhmät hyviä			
	"Ollis ehk voinu alkaa aikasemminki. Mut mun elest tällänen tsemppi ryhmä tehti kans siluokille jo kai. "	Kaikille luokka-asteille tsemppiryhmät	Tapaamisten ja niiden kestojen lisääminen		Kehittämisehdotus
	"No kaks ja kolme kertaa viikos ois hyvä."	Toiveena tapaamisia useammin kuin kerran viikossa			
	"No silleen, et tavattas useemmin ku kerran cossa."	Toiveena enemmän tapaamisia			
	"Vois olla enemmänki."	Tapaamisia enemmän			
	"Et me oltas pidempään siellä."	Pidemmät tapaamiset ryhmässä			
	"Miten niit pitäis sit kehittää tai miten niist vois ada organisoidumpaa, oks se teist oppilait vai stä ohjaajista lähtös in vai?" "No se vähän riippuu, ämm, voitas niiku erikseen sopia että nähäänkö ku tiettyinä aikoina tai niiku nähäänkö ännöllisesti..."	Toiminta vaatisi lisää säännönmukaisuutta	Säännönmukaisuus		